

MONIKA AUCH Het werk van Sara Bjarland geeft een 'Aha-Erlebnis', het moment dat je iets kunt plaatsen, ontdekken en herkennen. Iets dat vergeten was, verwaarloosd, maar opnieuw tot leven is gewekt doordat er anders naar is gekeken. In Nederland woont en werkt Bjarland in Amsterdam, haar ruime atelier is in Zaandam. Daar componeert ze sculpturen van afval dat ze bij het grofvuil vindt.

Reanimatie van grofvuil

Sara Bjarland (Helsinki, 1981) is deze zomer artist in residence in Ekenäs, Finland. We spreken elkaar via Skype. Ze benut de tijd voor research, om materiaal te verzamelen op video en fotoregistraties en om zich voor te bereiden op twee tentoonstellingen in Helsinki, gepland voor later dit jaar.

TRANSFORMATIE VAN SPULLEN

Sara heeft een fotografie-opleiding in Rochester gedaan, gevolgd door een masteropleiding in Londen aan de prestigieuze 'Slade School of Fine Art'. Over haar tijd aan de Slade zegt ze: 'Het was heel bevrijdend en uitdagend om tussen schilders en beeldhouwers te zitten. Ik heb daar misschien wel meer indrukken opgezogen dan ik eerst besepte. In die tijd maakte ik onder andere video's van stervende insecten en een 16 mm film waarin ik dode fruitvliegjes op de transparante film plakte. Zo bracht ik iets wat dood is weer tot leven.'

In Amsterdam verandert haar focus naar afgedankte objecten en gebruiksvoorwerpen van bijvoorbeeld hout, plastic, metaal, nepleer of textiel. Vóór de dag dat de gemeentelijke stadsreiniging het grofvuil ophaalt fietst Sara door Amsterdam-Noord. Ze weet op welke dagen welk van de tuindorpen van Noord wordt opgeruimd. Ze zoekt in de spullen die overblijven nadat ook de 'metaalboeren' met hun afgedankte busjes alle enigszins waardevolle afval hebben weggehaald. 'Ik ben geïnteresseerd in spullen die helemaal kapot of onherkenbaar zijn. Die boeien me omdat ze me doen denken aan iets anders, ze hebben een potentie tot transformatie. Die spullen fotografeer ik, of ik neem ze mee naar mijn studio. Daar liggen ze enige tijd totdat ik weet wat ik ermee moet. Mijn studio is als een tuin, waar elementen zich verzamelen, aan komen waaien, elkaar wederzijds bevruchten totdat ze uitgroeien tot iets nieuws. Door ze op

een bepaalde manier op te hangen of door een stuk weg te snijden en juist dat te laten zien, of door de binnenkant te laten zien in plaats van de buitenkant, worden alledaagse voorwerpen opeens vreemd; zoals een paraplu die ineens een grote vleermuis lijkt. Wat was de functie? Waarom zou iemand dat kopen? Soms zijn ze ook grappig, zoals een geknakte cactus. Dit kromme, fallische object liet ik met koper bekleden waarop de koperlaag begon te oxideren en het vervalproces doorzette.'

LUXAFLEX

Vroeger liet ze foto's zien van de objecten, maar de afgelopen jaren is haar aandacht verschoven naar de sculpturale kwaliteiten van grofvuil. Fotograferen is nog steeds onderdeel van haar werkproces, haar methode om observaties vast te leggen. Door de spullen in een 'white cube galerie' te laten zien haalt ze ze uit de context van vuilnis en wordt deze schone ruimte net een laboratorium waar je ze met nieuwe ogen bekijkt. De stukken 'Climbers' die in DASH, een projectruimte in Kortrijk, België te zien waren, zijn een opstelling van luxaflex, gearrangeerd tot bijzondere, esthetische sculpturen.

Sara vult aan: 'Voor mij was het eerder van belang dat ze organisch leken, bijna als dode palmbomen of woekerende planten, niet zozeer dat het esthetisch was. Ik heb trouwens de smaak te pakken van werken in grote ruimtes. 'Climbers' vulde 200 m². Je kijkt als bezoeker tweemaal voordat de herinnering en het besef van wat de sculptuur ooit was, terugkomt. Als commentaar geeft ze: 'Dit is heel 'clean' maar het zou interessant zijn om te zien hoe de luxaflex of andere spullen er in een vieze ruimte uit zouden zien.'

KERAMISCHE AUTOBANDEN

In 2019 maakte ze 'Post-blowout', een installatie van gescheurde autobanden van keramiek, het resultaat van een werkperiode in het EKWC. Hoe was het voor haar om met klei te werken, heel direct en hands-on? Ze ging, zoals bij al haar werk, uit van een bestaand object en heeft van gevonden resten van autobanden afgietsels van zwarte klei gemaakt. 'Iets kan in verschillende materiële vormen bestaan. Ik zie de autobanden als scherven van onze tijd, als relieken van de toekomst en de vertaling naar keramiek is een reflectie daarop.'

ZORGEN VOOR HET WAARDELOZE

Ze citeert uit Italo Calvino's boek *Onzichtbare steden* het verhaal over de stad Leonia. In deze stad draait alles om vernieuwing en elke dag moet alles splinternieuw en schoon zijn ten koste van een afvalberg van afgedankte spullen. Het verhaal refereert aan de dwang om te consumeren, een situatie waar de afvalberg, het grofvuil, symbolen van menselijk leven zijn geworden. 'Elke maand bij het grofvuil en vooral bij ontruimingen ligt een heel leven op straat, dat is wel de weerspiegeling van een maatschappij. Mensen kopen om een trend te volgen meubels van lage kwaliteit, die niet lang meegaan. Door afval en weggegooide voorwerpen te gebruiken, reflecteert Bjarland op onderwerpen als waarde en consumptie. Ze ziet haar werkwijze ook als een manier van zorgen voor de materialen die anders in de verbrandingsoven terecht zouden komen. Ze geeft de voorwerpen een nieuwe waarde, in de vorm van kunst.'

Sara's haast filosofische visie komt misschien voort uit haar jeugd en de invloed van de minimalistische Noord-Europese cultuur waar kleine dingen veel betekenen. Het drama zit in het niet gezegde, het onopvallend aanwezige. Het komt tot uiting in haar wijze van kijken en de intrigerende eenvoud van de installaties. Een kunstenaar die met aandacht zorgt voor blinkbaar waardeloze spullen en door haar bemoeienis ermee de kijker met nieuwe ogen laat kijken naar overconsumptie, verval en schoonheid. Is dit niet wat goede kunst hoort te doen?

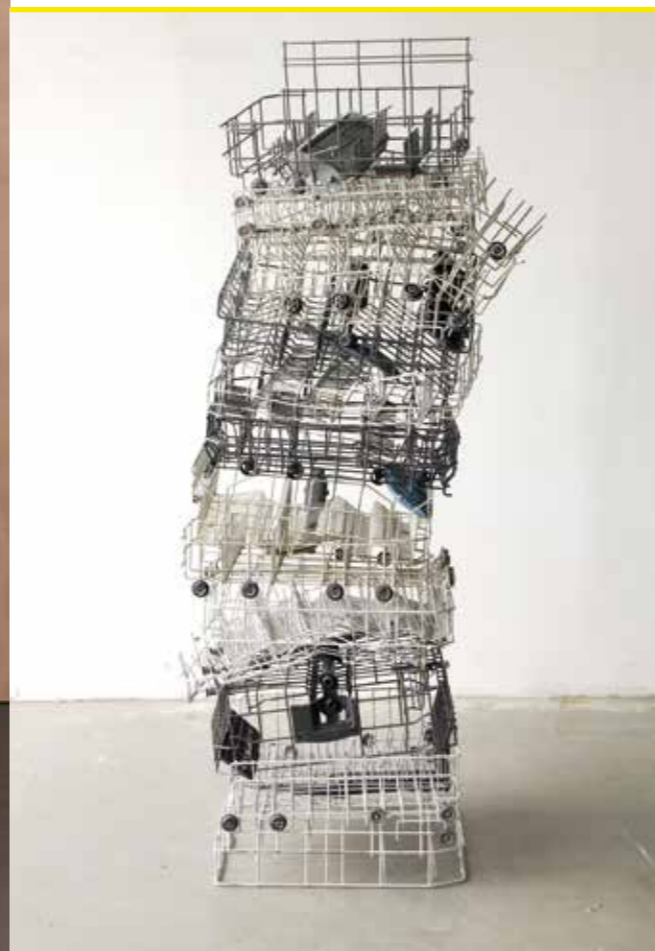
GROUNDWORK

In 2019 maakte ze haar kunstenaarsboek *Groundwork*. De foto's boeien door een ingesloten concentratie. De tijd, die ze nam om lang naar een object te kijken en zijn essentie te onthullen, vastgelegd op de foto's. In het boek staan insecten, dode vogels en kapotte meubels, soms een close-up van een scheur, of een gecrashte auto. Voor haar zit er geen hiërarchie in. Ze zijn wel met elkaar verbonden in een natuurlijke kringloop van de dingen zoals weergegeven door het grofvuil, het afval dat ieder mens produceert, de uitwerpselen van de stad waar geen eind aan komt.

Met Calvino's woorden:

'So you begin to wonder if Leonia's true passion is really, as they say, the enjoyment of new things, and not, instead, the joy of expelling, discarding, cleansing itself of a recurrent impurity. The fact is that street cleaners are welcomed like angels.' ●

2

Foto's

1 Sara Bjarland, *Fold*, 2015, gevonden object.
2 Sara Bjarland, *Rack Stack*, 2020, gevonden materialen.

Boek

Groundwork, kunstenaarsboek, 160 pagina's, 17 x 24 cm, geïllustreerde paperback, 2019, Art Paper Editions.

Online

> sarabjarland.com

Zo kan een paraplu ineens op een grote vleermuis lijken.